

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

อายุของสตรีและสามี มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการทำหมัน กล่าวคือสตรีและสามีที่มีอายุน้อย ทำหมันต่ำและทำหมันสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น พบทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการก็ยิ่งพบว่าอายุมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการทำหมัน เช่น เดิม ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษามาก่อนที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ทั้งนี้ เพราะอายุ เป็นการกำหนดความพร้อมทางสรีระ กล่าวคือผู้ที่มีอายุมากจะทำหมันมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ผู้ที่มีอายุมาก เป็นผู้ที่มีจำนวนบุตรมากกว่า จึงตัดสินใจ เลือกใช้วิธีคุมกำเนิดแบบถาวรคือการทำหมัน

อาชีพของสตรีและสามี มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการทำหมัน คือ สตรีและสามีที่ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่ เกษตรกรรม ทำหมันมากกว่าสตรีและสามีที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม พบทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ ก็ยังพบในลักษณะ เดิม ทั้งนี้ อาจจะเป็น เพราะ ว่า สตรีและสามีที่ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่ เกษตรกรรม ได้คำนึงถึงภาระความยุ่งยากในการเลี้ยงบุตร ซึ่งตนเองจะต้องออกไปทำงานนอกบ้านด้วย จึงคิดที่จะจำกัดขนาดครอบครัวให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง โดยการเลือกใช้การทำหมัน เป็นวิธีคุมกำเนิดแทนวิธีคุมกำเนิดวิธีอื่น ๆ

รายได้ของครอบครัว มีผลต่อการทำหมันคือ การทำหมันจะเพิ่มขึ้นตามรายได้ที่สูงขึ้น พบทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรสแสงชัย (2525 : 12) พบว่าสตรีที่มีฐานะรวยจะทำหมันมากกว่าสตรีที่มีฐานะยากจน ทั้งนี้ เพราะ ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงจะคำนึงถึงคุณภาพของบุตร ต้องการให้บุตรได้มีการศึกษาอาชีพที่ทัดเทียมกับตน คือ คำนึงว่า ถ้ามีบุตรมากจะทำให้ตนเองจนลง จึงตัดสินใจเลือกวิธีคุมกำเนิดแบบถาวรคือการทำหมัน ถึงแม้ว่าเอาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการมาคูณก็ยิ่งพบว่ารายได้มีผลในทางบวกกับการทำหมัน

การศึกษาของสตรีและสามี มีผลต่อการทำหมัน พบทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือสตรีที่จบการศึกษาสูงคือตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไปกลับทำหมันในอัตราที่ต่ำสุด เมื่อเอาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการมาคูณ พบว่าความสัมพันธ์มีแบบแผนไม่แน่นอน ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงจะทำการสมรสเมื่ออายุมาก ยังมีบุตรไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ จึงใช้วิธีคุมกำเนิดโดยการเว้นระยะการมีบุตร เช่น กินยาเม็ดคุมกำเนิด ใส่ห่วงอนามัย แทนที่จะใช้วิธีคุมกำเนิดแบบถาวร ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าจะทำการสมรสเมื่ออายุยังน้อย จึงมีบุตรเพียงพอแล้ว จึงตัดสินใจใช้วิธีคุมกำเนิดแบบถาวรโดยการทำหมัน

การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลต่อการทำหมัน แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สตรีที่ไม่เคยเปิดรับสื่อสารมวลชนร้อยละของการทำหมันสูงสุด รองลงมาเปิดรับสื่อสารมวลชนทุกวัน และต่ำสุดเปิดรับสื่อสารมวลชนเป็นบางวัน เมื่อนำเอาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ มาร่วมพิจารณาก็ยังคงพบในลักษณะ เดิม ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่าสภาพสังคมและวัฒนธรรมในชนบทของพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียง เหนือนี้ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกัน เป็นกลุ่มของญาติพี่น้อง มีความสัมพันธ์กันใกล้ชิด มีความสนิทสนม ปรึกษาหารือหรือให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เช่น งานบุญ ประเพณีต่างๆ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ฉะนั้นอิทธิพลในเรื่องการเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีจึงไม่ค่อยจะมีบทบาทมากนัก ในการที่จะให้สตรีตัดสินใจทำหมัน และสำหรับในภาคใต้พบว่า มีผลต่อการทำหมัน และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่เปิดรับสื่อสารมวลชนมากกว่าจะทำหมันมากกว่าสตรีที่เปิดรับสื่อสารมวลชนน้อยกว่า เมื่อนำเอาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการมาคูณ ยังพบความสัมพันธ์ในลักษณะ เดิม

บุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย มีความสัมพันธ์ต่อการทำหมันและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ทำหมันมากกว่าสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคคลากรทางการแพทย์แผนโบราณ พบทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ เมื่อพิจารณาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ ยังคงพบความสัมพันธ์ในลักษณะ เดิม ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่าสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคคลากรทางการแพทย์จะเป็นบุคคลที่มีความทันสมัย ฉะนั้นคนที่มีความทันสมัยจะยอมรับในสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

เช่น การยอมรับการตัดสินใจในการทำหมั้นหรือไม่ทำหมั้น ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ พิเชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรัสแสงชัย (2525 : 15) ที่พบว่าสตรีที่ทำคลอดโดย บุคคลากรที่ทันสมัยกว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทำหมั้นมากที่สุด

แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมั้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลต่อการทำหมั้น แต่ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พิจารณาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ ต้องการ ยังคงพบในลักษณะเดิม ทั้งนี้ เพราะว่าคุณภาพหลายของสื่อสารมวลชนในเรื่องการ วางแผนครอบครัวได้เข้าไปมีบทบาทแพร่หลายมากในเขตชนบท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ค่านิยมต่างๆ เปลี่ยนไป ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนบุตร จึงทำให้ตัดสินใจทำหมั้นมากกว่าผู้ที่ได้รับแหล่งข่าวสารการทำหมั้นจากแหล่งอื่นๆ และในภาคใต้พบ ว่าแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการทำหมั้นมีผลต่อการทำหมั้น และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าสตรีที่ ได้รับข่าวสารการทำหมั้นจากญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน จะทำหมั้นมากกว่าสตรีที่รับข่าวสารการทำ หมั้นจากแหล่งอื่น เมื่อพิจารณาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ ยัง คงพบในลักษณะเดิม

ทัศนคติของสตรีกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมั้น ทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีผลต่อการทำหมั้นและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับจำนวนบุตรที่ต้องการ ก็ยังคงพบความสัมพันธ์ในลักษณะเดิม คือ ผู้ที่เห็นด้วยกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมั้น ทำหมั้นมากกว่าผู้ที่มิทัศนคติไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ อาจจะเป็น เพราะว่าการให้สิ่งจูงใจ เป็นการกระตุ้นให้บุคคลหันมาสนใจในการยอมรับในการ ร่วมกลุ่มกิจกรรม และข้อค้นพบนี้ เป็นการสนับสนุนทฤษฎีการให้แรงจูงใจที่กล่าวว่า บุคคลเมื่อได้รับ แรงจูงใจหรือแรงกระตุ้น จะยอมรับการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ฉะนั้น สตรีที่มีทัศนคติเห็นด้วยกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีสิ่งจูงใจในการทำหมั้นจะยอมรับการทำหมั้นมากกว่า สตรีที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ทัศนคติของสตรีกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีบุตร 2 คน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลต่อ การทำหมั้นแต่ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อคุมด้วยความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ กับจำนวนบุตรที่ต้องการ ก็ยังพบในลักษณะเดิม คือผู้ที่มิทัศนคติไม่เห็นด้วย ทำหมั้นมากกว่าผู้ที่มี ทัศนคติเห็นด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพทาง เศรษฐกิจที่สามารถจะให้การเลี้ยงดูบุตรได้ ถ้ามีบุตร จำนวนมากถือว่าเป็นภาระในการเลี้ยงดู ค่านึงถึงคุณภาพของบุตร หรืออาจจะเป็น เพราะบุคคล เหล่านี้มีจำนวนบุตรไม่เพียงพอกับที่ตนเองต้องการ จึงไม่เห็นด้วยถ้ารัฐบาลมีนโยบายให้มีบุตร

เพียง 2 คน อาจจะต้องการมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนนี้ สำหรับในภาคใต้ ทักษะของสตรีกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีบุตร 2 คน มีผลต่อการทำหมัน และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่เห็นด้วยกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีบุตร 2 คน ทำหมันมากกว่าสตรีที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย

สำหรับปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อการทำหมัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออายุของสามี เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการทำหมัน รองลงมาคือบุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย ทักษะของสตรีเกี่ยวกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีบุตร 2 คน การศึกษาของสตรี ตามลำดับ และตัวแปรอิสระทั้งหมดนี้สามารถอธิบายความแตกต่างในการทำหมันได้ร้อยละ 8 ส่วนในภาคใต้ อายุของสามี เป็นตัวแปรอิสระที่สำคัญที่สุดต่อการทำหมัน รองลงมาคือ บุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรี อาชีพของสามี การศึกษาของสตรี ตามลำดับ ตัวแปรทั้งหมดนี้สามารถอธิบายความแตกต่างในการทำหมันได้ ร้อยละ 16

จากข้อค้นพบนี้คือ อายุของสามี เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดต่อการทำหมัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมา รองลงมาคือบุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย ซึ่งพบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ส่วนข้อค้นพบที่แตกต่างกันในปัจจัยที่มีผลต่อการทำหมัน สำคัญรองลงมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ ทักษะของสตรีเกี่ยวกับนโยบายที่รัฐบาลให้มีบุตร 2 คน และในภาคใต้คือการเปิดรับสื่อสารมวลชน และอาชีพของสามี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (การทำหมัน) กับตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
	สมมติฐานที่ตั้งไว้	ระดับความสัมพันธ์ (Gamma)	สมมติฐานที่ตั้งไว้	ระดับความสัมพันธ์ (Gamma)
อายุของสตรี	*	0.37	*	0.53
อายุของสามี	*	0.53	*	0.61
อาชีพของสตรี	*	0.10	*	0.16
อาชีพของสามี	*	0.03	*	0.30
รายได้ของครอบครัว	*	0.12	*	0.08
การศึกษาของสตรี	-	0.29	-	0.21
การศึกษาของสามี	-	0.22	-	0.06
การเก็บรับสื่อสารมวลชนของสตรี	-	0.03	*	0.35
บุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย	*	0.26	*	0.42
การรับแหล่งข่าวสารการทำหมันของสตรี	*	0.03	*	0.02
ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล				
ให้ම්สิ่งรุ้งใจในการทำหมัน	*	0.06	*	0.19
ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล				
ให้ම්บุตร 2 คน	-	0.33	*	0.12

* เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลการวิเคราะห์พบว่า อายุของสตรีและสามี เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ สตรีและสามีทำหมั้นหรือไม่ทำหมั้น และประเภทของบุคคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย เป็นปัจจัยที่ สำคัญรองลงมา พบทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ฉะนั้นการที่จะพยายามให้มีการทำ หมั้นมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 6 ที่จะกำหนดให้อัตราการเพิ่มของประชากรลดลงเหลือ 1.3 ก็น่าจะได้นั้นใน เรื่องการให้ ข้าราชการความรู้ในเรื่องการทำหมั้นแก่สตรีและสามีที่อายุน้อย เช่น กลุ่มที่เพิ่งแต่งงานใหม่และมี บุตรไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ ถึงแม้ว่ากลุ่มนี้จะไม่ทำหมั้นในปัจจุบัน แต่อาจจะมีผลในอนาคต เมื่อมีบุตรเพียงพอแล้ว และควรจะได้เน้นไปในกลุ่มสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคคลากรทาง การแพทย์แผนโบราณ เช่น หมอตำแย ผดุงครรภ์แผนโบราณด้วย ส่วนในภาคอื่นๆ นั้นน่าจะได้มีการศึกษาเพื่อ เปรียบเทียบกับข้อค้นพบนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย